

1944, júl 10. Londýn. — Depeša čs. ministra NO gen. S. Ľngra náčelníkovi čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píkovi s informáciami o pláne protinemeckého vystúpenia slovenskej armády, určenými pre sovietske vojenské orgány.¹

Tajné.

Zasílám Vám zamýšlený plán činnosti slovenských jednotek dle hlášení SVV. Informujte ruské velení.² Ruský voj. attaché a predstaviteľ NKVD v Londýne dostali ve stejném znění přímo:³

(Na Slovensku bylo před časem navázáno spojení se skupinou důstojníků, kteří nesouhlasili s fašistickým režimem a byli proti spolupráci s Němci. Na výzvu

¹ Depeša došla do Píkovho úradu 11. júla a bola dešifrovaná toho istého dňa o 19. hod. Pod textom sú rukopisné poznámky:

1 X — v rus. jaz. predal gen. Píka gen. Žukovovi
1 X — „ „ predal jsem pro gen. Michajlova
15/7, 44 pplk. [parafa]
1 X velvyslanec — čj. 3188 Taj. 1944, dne 19. 7.
zal. 19/7. 44.”

Z konceptu listu velvyslancovi Fierlingerovi vyplýva, že mu Píka oznámil časť textu depeše, ktorú sme označili (<). (SÚA Praha, E 22-12-11/369.)

² Zo spisu ŠVBM čj. 528 taj. — 3A odd. 44 (SÚA Praha, E 22-12-12/161—166) vyplýva, že Ľngri nariadil vypracovať podľa zprávy, ktoré prišli od „slovenského vojenského vedenia“, plán činnosti slovenských jednotiek a dať ho na vedomie Píkovi a súčasne ho odovzdať sovietskemu vojenskému atašé v Londýne plk. A. F. Sizovovi. K spisu je priložený prepis po anglicky písaného listu náčelníka ŠVBM gen. Miroslava plk. Sizovovi z 10. 7. 1944. Informácia poskytnutá Sizovovi je totožná s časťou depeše Píkovi, ktorú sme označili (<).

³ V materiáli čs. vojenskej misie v SSSR je uložený po rusky písaný list označený ako koncept čj. 3177/44 zo 14. 7. 1944. Ide zrejme o list Píku gen. Žukovovi. Obsahuje informácie o príprave vojenskej akcie na Slovensku podľa textu depeše označeného (<). List končí takto: „Minister národnej obrany prosí o oznámenie pravdepodobného termínu, kedy by mohlo dôjsť k uskutočneniu plánu z hľadiska operácií na sovietsko-nemeckom fronte, v ktorom bude zahrnuté Slovensko.

Akým spôsobom sa zakončia rokovania o prevedení akcie, ako aj podrobnosti a dodatky oznámime, akonáhle sovietske velenie poskytne požadované údaje.” (SÚA Praha, E 22-22-11/364—365. Strojopisný prepis.)

Odpoveď gen. Žukova cituje Píka v depeši, ktorú publikujeme ako dokument čis. 104. Z dosiaľ publikovanej literatúry poznáme aj stanoviská velvyslancu Fierlingera a moskovského vedenia KSC.

V zázname o rozhovore s velvyslancom Fierlingerom 20. 7. 1944 uvádza vedúci IV. európskeho odboru Ľudového komisariátu zahraničných vecí SSSR V. Zorin: „... Fierlinger mě dále informoval o situaci na Slovensku na základě zpráv od generála Píky. Podle informací ministra obrany Ľngra jsou nyní dvě slovenské divize (22 500 lidí) v oblasti Minčol—Vihorlat, kde nejsou žádná německá ani maďarská vojska. Londýn má spojení s některými důstojníky těchto divizí a podle informací ministra obrany chtějí tyto divize bojovat spolu s Rudou armádou proti Němcům, jakmile Rudá armáda vstoupí na východní Slovensko. Fierlinger vyslovil pochybnosti o skutečných záměrech důstojníků a generálů stojících v čele těchto slovenských divizí. Řekl, že před nedávnem byl Píka informován o tom, že jeden slovenský generál má v úmyslu přeletět na území SSSR, že prý ho očekávali několik dní, avšak generál nepřiletěl. Zprávy z Londýna, o kterých právě hovořil, svěděí o tom, že mezi Slováci existuje nyní značné kolísání, avšak on, Fierlinger, zatím nevidí aktivní činy, které by mohly být reálnou pomocí Rudé armáde. Fierlinger poznamenal, že přitom mnoho informací svěděí o tom, že v Karpatské Ukrajině a v jiných oblastech se místní obyvatelstvo účastní stále aktivněji vytváření jednotlivých partyzánských skupin a partyzánské hnutí by se mohlo široko rozvinout, kdyby se vojenští a opoziční vůdcově aktivně ujali vedení tohoto hnutí, což se však zatím neděje.” („Československo-sovětské vztahy v době Velké vlastenecké války 1941—1945”, Praha 1960, s. 162.)

Stanovisko moskovského vedenia KSC k zprávam, ktoré prišli z Londýna, poznáme z listu, ktorý poslal 2. 8. 1944 R. Slánskemu do Kijeva pravdepodobne J. Šverma: Citujeme časť listu, ktorú uvádzajú autori knihy „Dejinná križovatka” (včítane ich poznámok v zátvorkách): „V posledných dňoch dostali sme prostredníctvom Píku (a ten to dostal zase prostredníctvom Londýna) zprávy zo Slovenska. Podľa týchto zprávy je na Slovensku široké vojenské sprisahanie, sprisahanci vraj majú v rukách dve úplné divízie sústredené na východnom Slovensku a nám (chýbajúce slová

228 vytvořili organizaci stejně smýšlejících a rozšířili ji všude v jednotkách i vojenských úřadech. Získali v řadách vojska již 60—70 procent stoupenců pro plán vystoupiti proti režimu a postaviti se jako součást čsl. branné moci proti Němcům pod čs. zahraničním velením.

Ustanovil jsem jednoho velitele těchto jednotek a vybral jsem důstojníka, který neměl velení na východním bojišti. Udržuji s ním pravidelné spojení. Podle daných pokynů předložil tento plán:

Dvě polní divize zasazené v prostoru Minčol—Vihorlat vystoupí v době, v které bude dojednána dohoda s ruským velením proti nepříteli a pomohou ruským jednotkám proniknout přes Karpaty.

První divize v prostoru Bardějov, druhá v prostoru Medzilaborce. Obě divize mají 22 500 osob

15 000 pušek
1 000 lehkých kulometů
250 těžkých kulometů
50 KPÚV
150 minometů
70 děl.

Ve středním Slovensku (Zvolen—Banská Bystrica—Brezno) se soustřeďují již zbývající jednotky, které současně s akcí polních divizí obsadí prostor soustředění a případně povedou boj do spojení ruských vojsk s polními divizemi.

Zbylé jednotky v mírových posádkách se doplní nařízenou mobilizací, zesílí jednotky ve středním Slovensku a budou pohotovы k boji s nepřitelem. Přípravy jsou již dokončovány. Materiál je postačující pro polní jednotky, pro zápolní jednotky se vynasnažím doplnit.

Na východním Slovensku nejsou dosud ani německé ani maďarské jednotky.)

Projednejte s ruským velením dobu, kdy by mohlo dojít k provedení plánu z hlediska operací na východní frontě, do které připadne Slovensko.

Zatím připravte tři skupiny styčných důstojníků s radiotelegrafisty.

Doplňky plánu a podrobnosti oznámím, jakmile dojdou vyžádaná vysvětlení.

Gen. Ingr.

SÚA Praha. E 22-12-11/367—368. Záznam dešifrovanéj došlej depeše. Strojopis, originál (čís. 800—810/10, poř. čís. 6394/1).

93

1944, júl 12. a 14. Ženeva. — Depeša vyslanca dr. J. Kopeckého čs. ministerstvu zahraničia v Londýne so zprávou skupiny Flora—Kapinaj z marca 1944, ktorá sa týka problematiky vytvorenia ústredného revolučného národného výboru a najmä obsahuje charakteristiku jednotlivých politických smerov slovenského protifašistického hnutia.

Tajné.

Tajné. Pro Dr. Drtinu. Od značky Kaviár pro pana presidenta:

„Situačná zpráva, prediskutovaná pre Londýn dňa 7. marca 1944 členmi odbojnej skupiny sdruženej okolo Flora—Kaviár—Pisár—Múzeum.¹

majú zrejme byť: sa to zdá — pozn. aut.) byť trochu fantastické a (*chýbajú zrejme slová: táto zpráva — pozn. aut.*) je isto prehnaná, pretože vieme, že takto robené »sprisahanie« nemá veľké vyhliadky na úspech. S ruskými miestami sme doteraz nemali spojenie, aby sme sa dozvedeli ich stanovisko.“ („Dejinná križovatka“, Bratislava, s. 286.)

¹ Flora—Kaviár boli pseudonymy K. Viestovej. Pisár—Múzeum bol pseudonym J. Kapinaja.